

**Kruunupyyn kunnan
tasa-arvoisuus- ja
yhdenvertaisuusohjelma
2020**

Hyväksytty kunnanvaltuustossa 17.2.2020 § 10

1. Tasa-arvoisuus ja yhdenvertainen kohtelu

Jokapäiväisessä puhekielessä tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta käytetään synonyymeinä. Lakiteksteissä sanoilla on kuitenkin eri merkitys; tasa-arvoisuus viittaa sukupuoleen, sukupuoli-ilmaisuun ja -identiteettiin. Yhdenvertaisuus viittaa muihin henkilöön liittyviin tekijöihin, kuten taustaan, ikään, seksuaaliseen suuntautumiseen, vakaumukseen tai muuhun siihen verrattavaan. Tasa-arvolakia (1329/2014) valvoo tasa-arvovaltuutettu, kun taas Lakia syrjinnästä (yhdenvertaisuuslaki 1325/2014) valvoo yhdenvertaisuusvaltuutettu ja Työsuojeluviranomaiset.

2. Johdanto

Kunnallislain mukaan kunnan on edistettävä kuntalaisten hyvinvointia ja kestävästä kehitystä omalla alueellaan. Tasa-arvoisuus, kuntalaisten yhdenvertainen kohtelu ja ihmisoikeuksien huomioon ottaminen on ratkaisevaa hyvinvoinnille ja sosiaalisesti kestäväälle kehitykselle.

Kuntalaisiaan lähellä olevilla kunnilla on parhaat yhteiskunnalliset edellytykset vaikuttaa tasa-arvoisuuteen ja yhdenvertaiseen kohteluun arkipäivässä ja tällä tavalla kasvattaa hyvinvointia. Hyvin organisoitu palvelu, turvallinen ja toimiva arki sekä tasa-arvoisuus päätöksenteossa ovat peruspilareita tasa-arvolle ja yhdenvertaiselle kohtelulle kunnassa.

3. Lainsäädäntö

Tasa-arvoisuudella ja yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sukupuolta, ikää, alkuperää, kansalaisuutta, kieltä, uskontoa, vakaumusta, mielipidettä, poliittista toimintaa, ammattiliitto-toimintaa, perhesuhteita, terveystilaa, toimintavajavuutta, seksuaalista suuntautumista tai jotain muuta erityispiirrettä, joka koskee henkilöä yksilönä. Laissa syrjinnällä tarkoitetaan paitsi suoraa ja epäsuoraa syrjintää, myös häirintää ja

kiusaamista, kieltäytymistä kohtuuden rajoissa olevista mukautumisista sekä ohjeista tai käskyistä syrjiä.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta sekä laki syrjinnästä koskevat kunnan koko toimintaa: hallintoa ja päätöksentekoa, kuntalaisia ja heille annettavia palveluita sekä kuntaa työnantajana. Lisäksi kunnissa toteutetaan Euroopan neuvoston sopimusta naisiin kohdistuvan ja kodeissa tapahtuvan väkivallan ennaltaehkäisystä ja torjunnasta.

Kuntien velvollisuutta edistää naisten ja miesten tasa-arvoa sovelletaan naisten ja miesten välisessä tasa-arvolaisissa. Tasa-arvon edistäminen sisältyy moniin erityislakeihin ja määräyksiin, jotka koskevat kunnan palveluja, esimerkiksi opetusta koskevassa lainsäädännössä. Kansainväliset sopimukset ja EU:n lainsäädäntö vaikuttavat Suomen tasa-arvolain säädäntöön.

Syrjinnän kieltämisen lisäksi erityisesti seuraavia päätöksiä sovelletaan Kruunupyyn kunnassa:

- viranomaisten velvollisuus määrätietoisesti ja systemaattisesti edistää tasa-arvoa
- sukupuolikiintiöt toimielinten kokoonpanoissa julkisessa hallinnossa ja päättävissä tahoissa
- tasa-arvo opetuksessa ja opettamisessa sekä tasavertaisuussuunnittelu oppilaitoksissa
- tasa-arvoisuus tuotteiden ja palveluiden tarjonnassa ja saatavuudessa
- työnantajan velvollisuus edistää tasa-arvoa sekä henkilöstöpoliittista tasa-arvosuunnittelua

Eurooppalainen yhteistyöorganisaatio, Council of European Municipalities and Regions (CEMR), on laatinut eurooppalaisen julistuksen tasa-arvosta kunnille ja alueille, ja sen Kruunupyyn kunta on hyväksynyt 2019.

4. Kunnan roolit ja toimenpiteet

Kruunupyyn kunnan tulee olla kunta, jossa kaikkia kohdellaan kunnioittavasti.

Kruunupyyn kunnan ohjelma tasa-arvosta ja yhdenvertaisesta kohtelusta päivitetään kerran valtuustokauden aikana ja kunnanvaltuusto hyväksyy ohjelman. Ohjelma esitetään kaikille kunnan työntekijöille ja päätöksentekijöille, ja se sisältyy uusien työntekijöiden perehdytyspakettiin.

Kunnan on edistettävä tasa-arvoa ja yhdenvertaista kohtelua sekä estettävä suoraa ja epäsuoraa syrjintää. Tässä kunnalla on käytännössä 3 erilaista roolia:

- Kunta poliittisena päätöksentekijänä, kunta työnantajana ja kunta palveluntuottajana.
- Koko organisaatiolla on nollatoleranssi kiusaamiseen ja vastustaa aktiivisesti alentavan kielenkäytön ja ilmaisujen käyttöä sekä sisäisesti että julkisesti.
- Kunnan päätöksentekijät ja virkamiehet toimivat hyvänä esimerkkinä.

4.1 Poliitikka ja päätöksenteko

Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun on oltava perustana kaikelle päätöksenteolle. Kaikilla kunnan asukkailla tulee olla samanvertainen pääsy ja mahdollisuus vaikuttaa sekä valtuudet osallistua päätösprosesseihin ja kunnan suunnitteluun. Valmisteluiden ja päätösten on perustuttava virheettömiin tietoihin ja analyyseihin sekä luonnollinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuusajattelu on kytkettävä päätöksentekoon.

Kunta tekee töitä sen eteen, että puolueet nimeävät vaaliehdokkaat tasa-arvoisesta ja tasavertaisesta näkökulmasta huomioiden monimuotoisuus.

Kunnallisissa elimissä ja kunnallisen yhteistyön elimissä, lukuun ottamatta kunnanvaltuustoa, miesten ja naisten osuus on oltava vähintään 40 prosenttia kumpaakin, jollei erityisestä syystä muuta mainita. Kiintiö koskee kunnanhallitusta, lautakuntia ja muita saman tyyppisiä toimielimiä sekä kunnallisen yhteistyön toimielimiä. Mikäli yhtiöllä, jolla on kunnallinen enemmistö, on hallintoneuvosto, johtokunta tai muu toimielin, jossa on luottamushenkilöitä, toimielimessä on oltava tasapuolinen edustajisto naisia ja miehiä, mikäli ei erityisestä syystä muuta mainita. Kiintiö ei koske toimielinten puheenjohtajia.

Kunnan kaikki toimielimet otetaan aktiivisesti mukaan päätösprosessiin. Erityisesti kiinnitetään huomiota vammais- ja vanhusneuvostoihin, nuorisovaltuustoon, henkilöstöosastoon ja yhteistyötoimikuntaan.

Kunnan päätökset ja toimenpiteet analysoidaan etukäteen ottaen huomioon minkälainen vaikutus niillä voi olla naisten, miesten, tyttöjen ja poikien sukupuolijakauma-arviointiin. Arvioinnissa tunnistetaan mahdolliset eroavuudet, jotka otetaan huomioon tavoitteiden laatimisessa, suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Jokainen tekee töitä sen eteen, että on riittävästi resursseja ja organisointia tasa-arvon ja tasavertaisuuden edistämiseksi kunnassa. Päätöksentekijöiden ja virkamiesten osaamista lainsäädännöstä päivitetään jatkuvasti.

Kunnalla on läpinäkyvä päätöskulttuuri ja hallituksen hyväksymä viestintästrategia. Kunta pyrkii tasa-arvoiseen viestintään, jossa jokainen kuulija ja lukija voi tuntea itsensä osalliseksi - riippumatta koulutuksesta, taustasta, kielestä jne. EU:n saavutettavuusdirektiiviä sovelletaan kunnan kotisivulla.

Tavoite	Mittari	Seuranta
Tasa-arvoinen sukupuolijakauma	Miesten ja naisten määrä valtuustossa	Vaalien jälkeen
Lisääntynyt vammais- ja vanhusneuvostojen sekä nuorisovaltuuston käyttö	Kuultavien määrä/instanssi	Tilinpäätös vuosittain

4.2 Työnantaja

Tasa-arvoisuus otetaan huomioon kunnan henkilöstöpolitiikassa, esimerkiksi rekrytoinnissa, palkkauksessa, henkilöstörakenteessa sekä työn ja perheen yhteensovittamisessa. Kunnalla on työnantajana tasa-arvosuunnitelma henkilöstöstrategiassaan.

Kehityskeskusteluja käydään työntekijöiden kanssa vuosittain ja heidän hyvinvointia seurataan jatkuvasti.

Monimuotoisuutta kunnioitetaan ja sitä tavoitellaan kunnan toiminta-alueilla ja kunnan omistamissa osakeyhtiöissä. Henkilöstörakenne kaikilla tasoilla organisaation sisällä heijastaa kunnassa vallitsevaa sosiaalista, taloudellista ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Kunta välttää ammattinimityksiä, jotka viittaavat sukupuoleen, ja tehtäväkuvat muotoillaan sukupuolineutraalilla tavalla.

Kunnan sivistystoimessa jokaisella koulutusyksiköllä on hyväksytty tasa-arvosuunnitelma.

Tavoite	Mittari	Seuranta
100% käydyt kehityskeskustelut	Käydyt kehityskeskustelut/vuosi/esimies työntekijää kohden	Henkilötilinpäätös vuosittain

4.3 Palveluntuottaja

Kunnan tehtävä on tuottaa palveluja asukkailleen ja uusi yhdenvertaisuuslaki edellyttää, että kunta palveluissaan edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaista kohtelua. Tämä toteutuu kehitetyllä yhteistyöllä hallinnon, kunnan asukkaiden ja yhteistyökumppaneiden välillä.

Kunnan palveluiden on oltava saavutettavissa riippumatta siitä ovatko ne sähköisiä vai fyysisiä. Kunta pyrkii jatkuvaan palveluiden kehittämiseen ja seuranta tapahtuu mm. säännöllisillä asiakastytyväisyyskyselyillä.

Kunta tiedottaa avoimesti ja aktiivisesti toiminnastaan ja palveluistaan.

Tavoite	Mittari	Seuranta
Lisääntynyt saavutettavuus	Asiakastytyväisyys	Asiakastytyväisyyskyselyt

5. Ohjelmassa hyväksytyt käsitteet

Yhdenvertainen kohtelu

Ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen taustan, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveystilan, liikuntarajoitteisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai jonkun muun syyn perusteella joka koskee henkilöä.

Operatiivinen tasa-arvo

Tasa-arvo kunnan palveluissa, päätöksenteossa ja muussa toiminnassa. Operatiivinen tasa-arvo koskee erityisesti kunnan asukkaita, eikä tarkoita samaa kuin henkilöstöpoliittinen tasa-arvo, joka koskee kunnan työntekijöitä.

Henkilöstöpoliittinen tasa-arvo

Tasa-arvo naisten ja miesten välillä kunnan henkilöstöpolitiikassa, esimerkiksi rekrytoinnissa, palkkauksessa, henkilöstörakenteessa sekä työn ja perheen yhteensovittamisen välillä. Henkilöstöpoliittinen tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelma tasa-arvosta kunnan henkilöstölle. Yhdenvertaisuuslaki vaatii, että kunta työstää yhdenvertaisuussuunnitelman henkilöstöpolitiikalleen.

Sukupuoliseuraamusarvio

Etukäteisarvio päätöksistä ja toimenpiteistä, ottaen huomioon minkälaiset seuraukset niillä voi olla naisille, miehille, tytöille ja pojille sekä tasa-arvon läpiviemiseksi. Seuraamusarvio on tapa integroida sukupuolinäkymää toimintaan.

Sukupuolivähemmistö

Henkilöt, jotka eivät tunnista itseään naisiksi tai miehiksi. Sukupuolivähemmistöön kuuluvat esimerkiksi transseksuaaliset, transvestiitit, transsukupuoliset ja interseksuaaliset henkilöt. Sukupuolivähemmistöt ja seksuaalivähemmistöt sekoitetaan usein, mutta sukupuoli-identiteetti ei kerro henkilön seksuaalisesta suuntautumisesta.

Sukupuoleen liittyvää väkivaltaa

Kansainvälisten sopimusten mukaan sukupuoleen liittyvä väkivalta kattaa psyykkisen, fyysisen ja seksuaalisen väkivallan niin julkisessa kuin yksityisessä elämässä.

Seksuaalinen vähemmistö

Seksuaaliseen vähemmistöön kuuluvat lesbot, homo- ja biseksuaalit. Yhdenvertaisuuslakiin sisältyy säännökset seksuaalisen vähemmistön syrjintäkiellosta.

Kruunupyyn kunta 2020

